

ZAPISNIK POSVETA IN DELAVNICE 11. 6. 2015, KIS

Prisotni: Martin Žerdin, Lea Pačnik, Mojca Golobič, Nadja Penko Seidl, Katarina Ana Lestan, Borut Vrščaj, Tomaž Kralj (projektna skupina)

Jelena Hladnik, Jožica Cvelbar, Jelka Hudoklin (spremljevalna skupina)

Vabljeni udeleženci (po listi prisotnosti)

Posvet z delavnico je bil namenjen predstavitvi projekta *Opredelitev krajinske pestrosti in krajinskih značilnosti, pomembnih za ohranjanje biotske raznovrstnosti* tistim deležnikom, ki so s temo projekta neposredno povezani. Dogodka se je udeležilo 17 predstavnikov različnih služb (Krajinski park Ljubljansko barje, Krajinski park Pivška presihajoča jezera, Krajinski park Kolpa, MKGP, Direktorat za kmetijstvo, Sektor za podeželje, Oddelek za izvajanje programa razvoja podeželja, Navzkrižna skladnost, Sektor za neposredna plačila, Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Regijski park Škocjanske jame, Društvo za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije, Zavod RS za varstvo narave, Center za kartografijo favne in flore, Krajinski park Strunjan), ki so podali svoje mnenje in pogled na raziskovalni problem in cilje projekta, ter v drugem delu tudi podali predloge za upravljanje s posameznimi krajinskimi prvinami. Glede na širok spekter strokovnjakov iz različnih področij, je bilo pridobljenih veliko predlogov za upravljanje, kot tudi predlogov glede izbora krajinskih prvin v razmislek. Nekatera mnenja so bila tudi nasprotujoča kar so navzoči sprejeli kot izziv in dodaten argument za potrebnost usklajevanja ciljev in ukrepov na področju ohranjanja krajine in biotske raznovrstnosti.

Potek posveta in delavnice:

Dogodek je potekal po predvidenem programu. Vsak od udeležencev je dobil promocijsko zloženko projekta. Po uvodnem nagovoru Jelene Hladnik je Mojca Golobič predstavila rezultate projekta, Borut Vrščaj pa je predstavil spletno aplikacijo za kartiranje krajinskih prvin, pri čemer so bili predstavljeni tudi

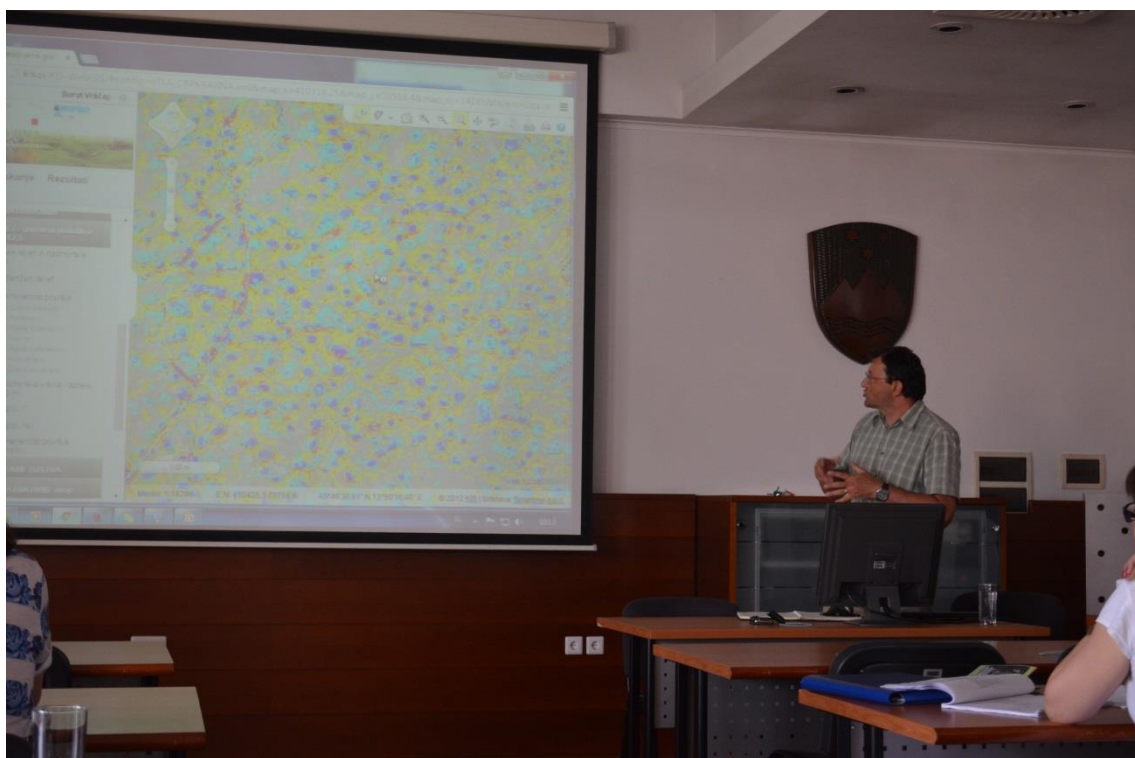
rezultati projekta, torej obe karti prvin na enem od testnih območij (Trenta) ena, ki je nastala s popisom na terenu in druga, ki je nastala na osnovi povzemanja z obstoječih kartografskih slojev, brez obiska terena. Sledila je kratka razprava, namenjena pojasnilom. Vsebinska razprava je sledila kasneje.

Slika 1: Uvodni nagovor Jelene Hladnik.

Slika 2: Predstavitev rezultatov naloge, vodja projekta Mojca Golobič.

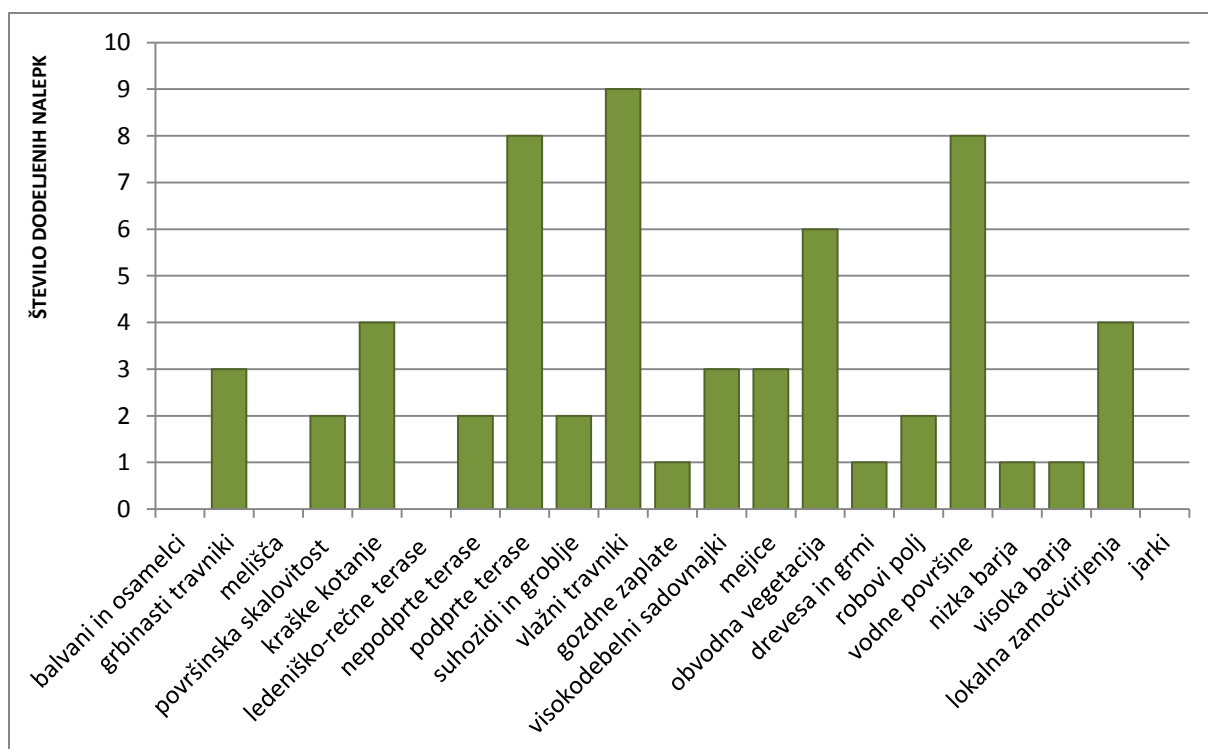

Slika 3: Predstavitev spletne aplikacije za kartiranje krajinskih prvin, Borut Vrščaj.

Komentarji v tem delu so se nanašali na:

- Vzdrževanje spletne aplikacije, oziroma podatkov o krajinskih prvinah, ki so v njej shranjeni. Če bi želeli, da je baza ažurna, je seveda treba imeti skrbnika in zagotoviti njeno posodabljanje. Prav tako bi bilo zanimivo ohranjati starejše sloje, ki bi omogočali sledenje sprememb v krajini.
- Komentar k predstavljenim indeksom za oceno krajinske pestrosti opozarja, na relativnost opredelitve čim večje pestrosti kot ciljnega stanja. Kot primer je bilo navedeno Cerkniško jezero, kjer je velika homogena površina vlažnih travnikov naravno stanje in bi s tovrstnim sistemom ne smelo biti ocenjeno kot slabo v smislu krajinske pestrosti. Na to je treba opozoriti v besedilu naloge.
- Poudarjen je bil pomen pomen sodelovanja med strokami (planerji, kmetovalci, kmetijski svetovalci, naravovarstveniki) in sicer že od samega začetka, pri postavitvi skupnih ciljev in skupne strategije za doseganje teh ciljev. Kot ena od možnosti za izboljšanje usklajevanja je bila omenjena regionalna raven, tako na področju prostorskega načrtovanja, kot kmetijstva.
- Večkrat je bilo poudarjeno, da je potrebna zadržanost pri uvajanju novih pravil ali zapletanju obstoječega sistema.
- Odprlo se je vprašanje referenčnega stanja, ki ob novih tehnologijah ne more biti enako kot nekoč. Npr., če so včasih terase kosili ročno in so bile zato krajše po dolžini, jih danes obdelujejo strojno in so posledično daljše.

V drugem delu, ki je bil interaktivno zasnovan, so udeleženci najprej komentirali predstavljeno. Nato so dobili pet nalepk, ki so jih med izbrane krajinske prvine razdelili po svoji presoji o nujnosti oblikovanja ukrepov za njeno ohranjanje (npr. nič nalepk ni bilo dodeljenih balvanom in osamelcem, meliščem in jarkom), dodatno pa so bile predlagane prvine: suhi travniki, košenice in steljniki. Rezultat je prikazan na spodnjem grafu (Slika 4).

Slika 4: Prikaz pomena krajinskih prvin za udeležence glede na število dodeljenih nalepk posamezni krajinski prvini.

Komentarji udeležencev na krajinske prvine:

Komentar k jarkom: če imamo na eni strani zaraščen jarek, ki na mikroravni zelo prispeva k biodiverziteti, imamo na drugi strani osuševalne jarke, ki na makroravni spreminjajo celotno podobo krajine – ni zaželeno, da bi upravičevali jarke na splošno, zato so bile izpostavljene tri točke: (1) kako pogosto se morajo jarke vzdrževati, (2) kako na gosto se lahko v krajini pojavljajo in (3) naj se navede tudi to, da je izginjanje jarkov tudi dopustno (čez nekaj let se namreč take naloge lahko bere drugače – izražena je skrb zaradi hitro nastajajočih novih jarkov).

Pri naboru krajinskih prvin pa je vprašanje, kje je meja med prvino in rabo: zakaj nimamo gorskega pašnika, če imamo grbinast travnik, ki je tak zaradi rabe? Zakaj nimamo steljnika med prvini? Tu se nakazuje možnost razvrstitve prvin glede na rabo.

V nadaljevanju delavnice so se udeleženci razdelili v tri skupine, od katerih je vsaka skupina pokrila eno kategorijo krajinskih prvin (geomorfološke, rastlinske in vodne) ter razmislila o možnih ukrepih za njihovo upravljanje. V zaključnem plenarnem delu so skupine predstavile svoje razmisleke.

Predlagani ukrepi po skupinah:

I. Vodne krajinske prvine:

a) Vodne površine:

- čiščenje tam, kjer je raba aktivna
- sanacija ali ponovna vzpostavitev

b) Nizka barja

c) Visoka barja:

- tisti tip visokega barja, ki je poraščen, uvrstiti v gozd in upravljati preko gozdnogospodarskih načrtov

d) Lokalna zamočvirjenja

za prvine b), c) in d) skupaj:

- prepoved gradnje jarkov
- prepoved paše
- v primeru zaraščanja čiščenje

e) Jarki: 2 tipa jarkov – terciarni in primarni (odvodni). Za terciarne se informira kmetijske svetovalce, ker z njimi upravljajo kmetje sami, primarni pa so že v sistemu upravljanja (Zavod za varstvo narave)

II. Rastlinske krajinske prvine

Splošna ugotovitev članov skupine je bila, da s kmetijsko-okoljske subvencije ključne za ohranjanje krajinskih prvin. Pri tem so izpostavili, da morajo biti kmetijski ukrepi lokalno/ciljno fokusirani, naravnani na vzpostavljanje in ohranjanje krajinskih elementov v posameznih okoljih.

Vsebino KOPOP ukrepov naj določijo naravovarstveniki.

Pri razdeljevanju subvencij je treba v večji meri upoštevati naravne danosti. Ta predlog je sicer sprožil nekaj polemik, saj je v trenutnih razmerah npr. Ljubljansko barje ovrednoteno kot zelo primerno za pridelavo koruze, obenem pa je to pomembno naravovarstveno območje.

Treba je preverjati uspešnost ukrepov po določenem časovnem obdobju – kakšen je končni rezultat glede na v začetku postavljen cilj, ki naj bi ga posamezen ukrep ali skupina ukrepov zasledoval.

Pravila KOP ukrepov bi bilo treba preoblikovati tako, da bi pri pridobivanju sredstev imeli prednost mali kmetje. To je drugi predlog, ki je bil predmet debate znotraj skupine, saj so nekateri udeleženci delavnice zagovarjali nasprotno dejstvo: kmetu, ki obdeluje več površin njihov obseg namreč omogoča, da določen delež teh površin obdeluje zelo ekstenzivno (tako da zasleduje cilje ohranjanja narave) ali pa jih določeno obdobje pusti v prahi. Nasprotno, pa je kmetu z manj površinami pomembnejša količina pridelka. V skupini se je razvila debata kateri »tip« kmetijskih gospodarstev je torej primernejši za zagotavljanje ciljev ohranjanja narave in varstva kulturne krajine. na kratko smo razmišljali o najverjetnejšem scenariju, ki bi se lahko odvil v primeru, da se ukinejo kmetijske subvencije.

- a) Vlažni travniki – državna zemljišča z velikim naravovarstvenim pomenom naj bodo v upravljanju parkov in ne zasebnikov.
- b) Gozdne zaplate
- c) Mejice
- d) Obvodna vegetacija
- e) Drevesa in grmi
- f) Robovi polj

III. Geomorfološke krajinske prvine:

Balvani in skalnati osamelci, čela teras: predlagamo vključitev njihove površine v GERK, kar bi bilo dovolj za njihovo ohranjanje.

Grbinasti travniki, vrtače: vključitev med pogoje navzkrižne skladnosti bi bolj zanesljivo zagotavljala njihovo ohranjanje. Pri tem se je razvila razprava o različnih posledicah v primeru vključitve v navzkrižno skladnost (večja, obveza, bolj zahtevna priprava podatkovnega sloja) oz. v ukrepe KOPOP (prostovoljno).

Sklepna razprava:

Nujni so podrobnejši ukrepi, ki so prilagojeni lokalnim/regionalnim posebnostim, česar na državni ali splošni ravni ni možno ustrezno urediti. Kot primer je bil izpostavljen ukrep pozne košnje, ki se lahko v celotni Sloveniji začne po določenem datumu, kljub temu, da so razlike tako med leti, kot tudi med posameznimi območji zelo velike. Eden od udeležencev opozori na primer ukrepa iz Avstrije, ki je vezan na cvetenje bezga in ne na datum.

Namen subvencij je v praksi zgrešen, saj sedaj veliko kmetovalcev vloga svoj trud v pridobitev subvencije, namesto v tradicionalno prakso.

Problem pri jarkih je praksa, da občina da razpis izkopavanja jarkov za kmete in potem izkopljejo vse jarke naenkrat – morali bi »kolobariti« pri tem izkopavanju.

Slika 6: Vitisi z delavnice.

Slika 7: Diskusija med udeleženci.

Slika 8: Zaključki posveta.

Plan

Slika 9

Slika 10

Slika 11

Slika 9, 10 in 11: Razstava na delavnici je prikazovala študentska dela drugega letnika krajinske arhitekture, Biotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani. Pri predmetu Risanje pod vodstvom Mateje Kregar Tršar so bile skicirane krajinske prvine na Ljubljanskem Barju, maj 2015.

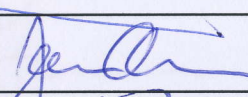
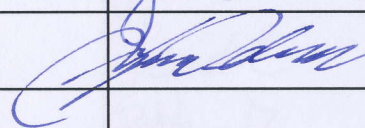

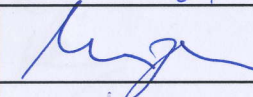
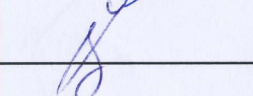
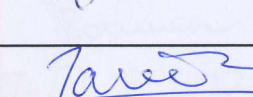
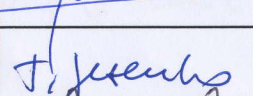
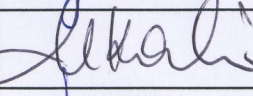
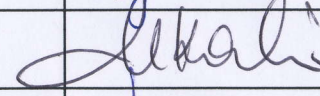
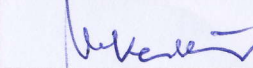
K.-A. Lestan,
N. Penko Seidl,
Mojca Golobič

Ljubljana, 2.6.2015

Priloga: Lista udeležencev

UKREPI ZA ZAGOTAVLJANJE PESTROSTI KULTURNE KRAJINE ZARADI OHRANJANJA BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI

Seznam udeležencev

	PRIIMEK	IME	USTANOVA/ ORGANIZACIJA	E-POŠTA	PODPIS
1	Avsec	Tanja	KP Pivška presihajoča jezera	Tanja.Avsec@pivka.si	
2	Cvelbar	Joži J.	MKGP, Direktorat za kmetijstvo	jozi.cvelbar@gov.si	
3	Debevec	Vanja	Park Škocjanske jame	vanja.debevec@psj.gov.si	
4	Gabrovšek	Karin	ZRSVN		
5	Golobič	Mojca	UL, BF, KA	mojca.golobic@bf.uni-lj.si	
6	Govedič	Marijan	Center za kartografijo favne in flore	marijan.govedic@ckff.si	
7	Grabrijan	Boris	KRAJINSKI PARK KOLPA	boris.grabrijan@kp-kolpa.si	
8	Hladnik	Jelena	Ministrstvo za okolje in prostor	Jelena.Hladnik@gov.si	
9	Jančar	Tomaž	DOPPS	tomaz.jancar@dopps.si	
10	Jesenko	Tončka	KGZS	toncka.jesenko@kgzs.si	
11	Kalinšek	Metka	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	metka.kalinsek@gov.si	
12	Kerstein	Maša	Navzkrižna skladnost, Sektor za neposredna plačila, Agencija RS za kmetijske trge in razvoj	masa.kerstein@gov.si	

13	Kralj	Tomaž	KIS	tomaz.kralj@kis.si	<i>Tomaž</i>
14	Kranjec	Silvester	MKGP, Direktorat za kmetijstvo, Sektor za podeželje, Oddelek za izvajanje programa razvoja	silvester.kranjec@gov.si	<i>Kranjec</i>
15	Lestan	Katarina Ana	UL, BF, KA	katarinaana.lestan@bf.uni-lj.si	<i>Lestan</i>
16	Makovac	Samanta	Javni zavod Krajinski park Strunjan	samanta.makovac@gov.si	<i>Samanta Makovac</i>
17	Mikuš	Tina	Krajinski park Ljubljansko barje	tina.mikus@ljublanskobarje.si	<i>Tina</i>
18	Pačnik	Lea	AQUARIUS	lea@aquarius-lj.si	<i>Pačnik</i>
19	Penko Seidl	Nadja	UL, BF, KA	nadja.penko@bf.uni-lj.si	<i>Seidl</i>
20	Petkovšek	Matej	ZRSVN, OsrE (za tehnični del)		<i>Petkovšek</i>
21	Vrščaj	Borut	KIS	borut.vrscaj@kis.si	<i>Borut</i>
22	Žerdin	Martin	AQUARIUS	martin@aquarius-lj.si	<i>Žerdin</i>
23	Žgavec	Dubravka	AKTRP	Dubravka.Zgavec@gov.si	<i>Žgavec</i>
24	<i>ROZMAN</i>	<i>RENATA</i>	<i>KIS</i>	<i>renata.rozman@kis.si</i>	<i>Rozman</i>
25	<i>VRHOVNIK</i>	<i>IRENIA</i>	<i>KGZS - Zavod GO</i>	<i>irenia.vrhovnik@go.kgzs.si</i>	<i>J. (Irena)?</i>
26					
27					
28					